

Једна од честих активности председника Србије јесу напади на судство и судије. Судије и тужиоци у данашњој Србији осећају политички притисак који долази са телевизијских екрана са којих незадовољан председник жели да обара и мења њихове одлуке. Председник у ту сврху користи говор мржње, узнемиравање, прејудицирање, застрашивање, нарушавање ауторитета...

На тај начин председник Републике Александар Вучић крши Устав Србије који у члану 149, став два изричито забрањује „сваки утицај на судију у вршењу судијске функције“, каже Танасије Маринковић, доцент Правног факултета Универзитета у Београду.

Он сматра да тиме председник нарушава начела поделе власти.

„Ту уставну забрану могуће је повредити јавним изјавама и наступима председника Републике којима се омета правда и то нападима на личност судија или изношењем ставова о кривици, односно невиности одређених лица која су или би могла бити предмет предистражних, истражних и судских поступака“.

Како све то изгледа у пракси види се у студији „Одговорност председника Републике за повреду устава – Забрана утицаја на вршење судијске функције,, Танасија Маринковића, чије делове и коментаре преносимо.

Непосредно нарушавање ауторитета суда

Непосредно нарушавање ауторитета и непристрасности судства остварује се нападима на рад и личност самог судије. Речник председника Републике је такав да одговара појмовима говора мржње и узнемиравања и понижавајућег поступања, што су облици дискриминаторног понашања. То понашање може бити усмерено на одређеног именованог судију, на целокупно судство и на одређене неименоване судије.

Вучић: Судије да прекину са заштитом Устава

Маринковић наводи да ће непосредно нарушавање ауторитета и непристрасности судства изражено нарочито када се критикује рад или личност одређеног судије, чије име се јавно саопштава и на кога се упире прст одговорности за то како је обављао јавну функцију. Предмет таквих негативних коментара је посебно Миодраг Мајић, судија Апелационог суда у Београду.

Као карактеристичну реакцију Маринковић истиче говор председника од 20. јануара 2020. године на судије које су, подстакнуте изјавом државног секретара Министарства правде о увођењу „екстерне контроле у правосуђу“, указивале на неуставност такве могућности.

Александар Вучић је поручио судијама да прекину да се баве заштитом Устава, да га не штитите од председника Србије и да се баве тиме шта они могу да ураде у борби против најопаснијих мафијаша у Србији, убица и наркодилера. Затим је додао да никада неће одустати од борбе против наркодилера и убица и да га у томе неће спречити „ни Ђилас, ни Бошко Обрадовић, нити судија Мајић ни било ко други“.

„Председник Републике је, дакле, инсинуирао да се судије не боре против убица и наркодилера и да га чак лидери опозиције и судија Мајић спречавају у тој борби. Потом је Александар Вучић оптужио судије да се крију иза тога како их неко угрожава и да своју неспособност и неефикасност крију тиме што говоре да су политички прогоњени. Коначно, Вучић је директно прозвао судију Мајића за то како је поступао у одређеном предмету „Шта си ти све Мајићу радио, од пуштања на слободу Гњиланске групе и политичког лупетања свакодневног и је л’ те померио неко? Па није нико. Питам како је могуће да они који су убијали Србе на КиМ буду ослобођени, и како ове нарко дилере и убице не гоните... То ћу сваки дан да питам и нека се љуте“.

Према речима нашег саговорника, таквим неаргументованим нападима на одређеног судију, инсинуирањем његове нестручности и вређањем његових наступа у медијима – ствара се мржња у јавности према том судији и он се покушава узнемирити и понизити не би ли се одвратио од обављања своје функције како ју је до тада чинио.

„Таквим поступањем, поготово када оно долази од највише инстанце у држави, застрашују се и све остале судије јер им се шаље порука да треба да пресуђују и јавно говоре како политичке власти то од њих очекују“.

Говор мржње и узнемиравање и понижававање судства

У поменутој изјави председника Републике, узнемиравање и понижавајуће поступање нису усмерени само на једног судију – судију Мајића, већ и на друге судије којима однос према судији Мајићу треба да послужи као пример.

„Штавише, председник Републике је оптужио све судије, односно оне које бране Устав, а то је опет функција свих судија, да се не боре против убица и наркодилера и да су неспособни и неефикасни те да злоупотребљавају своје право да јавно говоре о политичким притисцима на независност судства. Таквим изјавама председника Републике нарушава се ауторитет судства у јавности, што је у супротности са бројним уставним, конвенцијским, законским и подзаконским забранама. Осим тога, тиме се, као што смо напоменули, изражава очекивање да судије треба да пресуђују и јавно говоре како политичке власти то од њих очекују“, тврди Маринковић.

Он истиче да се председник служи говором мржње, узнемиравањем и понижавајућим поступањем према судијама и када их поистовећује са политичком опозицијом. Тако је изјавио да не жели да разговара са лидерима опозиције, образлажући тај свој став тиме што их сматра за „лопове“, а онда је у наставку тог дијалога са самим собом додао:

„А зашто нису у затвору, то је тешко питање. Зато што су целокупан правосудни систем они поставили“.

Том изјавом председник Републике је, тврди Маринковић, нарушио ауторитет и непристрасност целокупног судства, али и тужилаштва, изричито наводећи да су целокупан правосудни систем поставили „лопови“.

„Из тога произлази да се судије и тужиоци незаслужено налазе на својим функцијама и да су нестручне и несавесне јер би, у супротном, „лопови“ били у затвору. Та изјава је посебно занимљива и због тога што указује на то да председник Републике доживљава судије као продужену руку опозиције, односно као својеврсне политичке противнике“.

Вучић као инспиратор напада на судије

Маринковић каже да истинска хајка народних посланика на судије и судијску независност нису били тек њихови изоловани ставови, што се могло закључити по реакцијама председника Републике на салве увреда које је на рачун судија изрекао тадашњи градоначелник Новог Сада, Милош Вучевић.

Садашњи министар одбране поводом првостепене ослобађајуће пресуде бившем министру Предрагу Бубалу, обратио се судијама следећим речима:

„Господо судије, питам вас оно што се народ Србије пита свакога дана: када ћете почети да судите по законима Републике Србије, праву и правди, а не по суми новца коју добијате од досовских осведочених лопова. Господо судије, рекао бих поштоване, али ми мој образ и наш народ не да, јер како да будете поштовани док највеће лопове ослобађате њихове очигледне кривице, а народ правите лудим“.

Ова изјава је, како каже Маринковић, директно инспирисана ранијим нападима Александра Вучића који је овом приликом уместо да осуди тако нешто или се уздржи, подржао Вучевићев наступ.

„Он је потврдио да је градоначелник „рекао истину“, мада „не за све судије – већина судија су часни људи“ и додао: „Сада нас убеђују да нико није крив за лоповске приватизације, да се нико није обогатио на грбачи народа и да су ти који су узели милионе евра сада чистунци“.

Напад без именована

На вршење судијске функције је могуће утицати нападима на одређене судије и онда када се оне не именују, али се из околности предмета може закључити на кога се ти напади односе.

„Таква изјава председника Републике којом се даје за право неаргументованим критикама на рачун појединих судија има за последицу не само стварање мржње према тим судијама у јавности већ и њихово застрашивање приликом вршења судијске функције у будућности. Осим њих, застрашују су и све остале судије које би се дрзнуле да пресуђују супротно очекивањима председника Републике, а посебно оне судије које су имале да у том „живом предмету“ одлучују у другом степену“, каже Маринковић.

Посредно нарушавање ауторитета

Посредно нарушавање ауторитета и непристрасности судства чини се повредама права других учесника у поступку или правила поступка: непоштовањем претпоставке невиности, повредом тајности поступка и ометањем правде на други начин. То нарушавање може имати облик прејудицирања исхода судских поступака (4.2.1), прејудицирања исхода истражних и редистражних поступака (4.2.2) и изјашњавања о (не)одговорности лица против којих се не води никакав поступак (4.2.3).

Прејудицирање исхода судских поступака

Утицај на вршење судијске функције огледа се и у јавним наступима у којима председник Републике изражава очекивања у погледу исхода судских поступака и/или износи ставове о битним елементима судских поступака.

Кредит у „швајцарцима“

Карактеристичан пример за ту врсту притисака било је уплитање Александра Вучића у судски поступак који се тичао важења уговорā о стамбеним кредитима индексираним у швајцарским францима. Проблем је настао због тога што је грађанима који су пре више од једне деценије узели кредит у швајцарској валути, најчешће за куповину стана, месечна рата порасла троструко јер је франак од 2007. до 2019. године иако је сам франак скочио мање, са око 48 динара на 104 динара.

